

Proč je to tak?

Proč tyhle děti kradou, lžou, jsou tak nedůvěřivé, ničeho si neváží, ubližují druhým, jsou agresivní, nebo jsou naopak pasivní až apatické? Proč se toulávají večer po ulicích, kouří, pijí, propadají drogám, jsou nestálé ve vztazích? Proč tak často ve škole propadají, i když jejich intelekt tomu neodpovídá?

Každé dítě od malička potřebuje mít stabilní zázemí, kde je jedna nebo více stabilních a zralých pečujících osob, které k němu mají a projevují pozitivní citovou náklonnost. Jen tak se může vytvořit pozitivní bezpečné citové pouto. „Pokud se rodiče k dítěti chovají s negativním postojem a emocionálním nábojem, přirozená a geneticky založená potřeba dítěte být blízko a připoutat se bezpečně bude sice naplněna, ale bude plna strachu, negace, nenávisti k sobě i druhým... A dítě nemůže z této bolesti utéct... Je na svých rodičích či pečovateli závislé.“ (O ztraceném dítěti & cestě do bezpečí)

A tak se tyto děti ocitají v pasti a rostou se stále sílícím pocitem, postojem, že svět není dobrým místem k životu, ale místem neustále ohrožujícím, nebezpečným, ve kterém se nemůžou cítit jistě. Je to nepřehledná džungle, kde na člověka na každém kroku číhá nějaké nebezpečí. Neustále musí být ve střehu, a tak reaguje podrážděně i na projevy náklonnosti, neumí reagovat adekvátně, přiměřeně situaci.

Takové děti si navíc nedokáží vážít ani sebe sama, za nelásku kolem často nevědomě viní sebe. Říkají si, že nejsou hodny lásky, a tak se ženou alespoň za jejími náhražkami, které si mohou obstarat, nebo jim je často až příliš ochotně (v pohodlném sebeklamu) poskytují druzí. Samozřejmě, že si okolí jejich projevy často vykládá po svém jako svévoli, jako zlou vůli a odmítá je. Dává jim to znát a jen je utvrzuje v jejich negativismu.

„Dítě zažívá extrémní emoce a afekty, strach, vztek, smutek nebo vzrušení. Stejně jako u přepětí v elektrické síti – pokud je napětí moc, dojde ke zkratu a přerušení proudu. Normální reakcí na nesnesitelnou bolest nebo strach je únik. Malé dítě ale uniknout nemůže, je zcela závislé na ostatních. V takovou strašnou chvíli má psychika ještě jednu možnost, jak přežít. Rozdělí se. Nevinné, živé, vnímavé, doufající „já“ je uschováno tak, aby už dále netrpělo. Zároveň zůstane funkční jiná část, která je určena k přežití. Tato část nic necítí. Strašné věci se dějí dál, ale už se nedějí „mně“. Jedná se o vrozený a nevědomý mechanismus, který je určen k zachování organismu v nejtěžších chvílích života. Pokud se ale aktivuje často a v raném dětském věku, zafixuje se. Je to systém sebezáchrany, ale zároveň ochraňuje dítě a později dospělého člověka od života jako takového. Zejména od života mezi a s ostatními lidmi, od opravdových vztahů a lásky.“ (O ztraceném dítěti & cestě do bezpečí)

Jestliže se s těmito jevy nepracuje, samy se časem jen zesilují. Dospívající člověk pak naráží na stále více „spouštěčů“, situací, které ho nemilosrdně vrhají zpět do role zmateného, bezbranného malého dítěte. Není tedy divu, že takový typický mladý člověk, který opouští zařízení ústavní výchovy, nemá vůbec tušení, co opravdu chce, po čem touží, co čeká od života. Není v kontaktu se svým vnitřním prožíváním, se svými emocemi, city, motivacemi.

Je klubíčkem různých strachů, obav, předsudků, bloků, vnitřních sil, kterým nerozumí, o kterých většinou ani netuší, že existují, které mu nedovolí být sám sebou, obstát v silovém poli komplikovaných požadavků moderní společnosti. Často je pak tím jediným, po čem touží (bezbrhě) svoboda bez jakéhokoliv poručnictví. Netuší, že poručník tyran je uvnitř a ten že mu nikdy nedovolí být opravdu svobodným a spokojeným.

Martin Poláček